

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ambrosii Calepini Dictionarivm Vndecim Lingvarvm

Calepino, Ambrogio

Basileae, 1616

E ante G

[urn:nbn:de:bsz:31-107476](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107476)

evadendi vel effugiendi. Cic. 2. de Nat. deor. Alias esse cornibus amaras, alias habere effugia pennarum.

Effulgeo, es, n. LV. Ehementer fulgeo. [ΓΕΝΕΝ] Gall. L'effulger, resplendit. Ital. Resplendere grandemente. Germ. Hellig schenken ein grossen glanz von ihm herauf geben.

Effundo, is, act. t. Extra spargere, profundo, emitto. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Verser, effunder en abundance. Ital. Spargere, spandere fuori. Germ. Aufgeschütten. Hisp. Derramarse a fuera. Pol. Wypisac. Vng. Megtamaszom. Ang. To pour out. J. Sicut in Alin. Totamq; effudit fidem: id est, ipse quicquid in fidelia erat. Cicero pro Plane. Nunc timeo ne nihil tibi preter lachrymas queam reddere, quas tu in meis acerbitatibus plurimas effudisti.

Effundit, m. t. Qui patrimonium peculiumve temere & largè expendunt, dissipantq;. Verbum familiare D. Cæf. Imper. August. Frid. 4.

Effusio, quod interdum significat ipsum effundendi actum, ut quum effusionem aquæ dicimus. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Effusion, effusion Ital. Spargimento. Germ. Aufgeschüttung. Hisp. Derramarse a fuera. Pol. Wypisac. Vng. Ki kelti. Ang. A pouring out. Cicero 2. de Nat. deor. Atq; aquæ etiam admixtum esse calorem primum ipse loquitur, tum aquæ de clarat effusio: quæ neq; congelat et frigoribus, neq; nive pruinaq; concreveret, nisi eadem se admixto calore liquefacta & dilapsa, diffunderet. Interdum ponitur pro largitione & prodigalitate. Cicero pro Rosc. Amerino: In hac vita, ludices, quos sumptus quotidianos, quas effusiones fieri putas?

Effusor, m. t. Qui patrimonium peculiumve temere & largè expendunt, dissipantq;. Verbum familiare D. Cæf. Imper. August. Frid. 4.

Effusio, effusio, penultima prod. inepetè & inconsultè loquor. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Parler indistinctement, ne pas voir tenir secret ce qu'on fait. Ital. Parlare imprudently, non vedere di parlare. Germ. Her aus bitreden (ein verbietet geschweigen triden). Hisp. Hablar vanidades. Pol. Niebażnie mówić, nie opowiadać. Vng. Túlajogok, főtölök. Ang. To speak to advantage. Translatio iumpia à vase futili, quos patulo ore, fundo acuto, instabile, nihil in se continet. Terentius in Phorm. Eo peperam olim dixi, ne vos forte imprudentes fosis Effusores. Horatius in Arte poetica: Effusore leves indigna tragœdia vestis. Varro: Evax verbum nihil significat, sed effusum naturaliter est. Nonius effusore exponit pro dicere cum mendacio: adductq; Cicero 5. Tusc. Ne hoc sic agit, ut ex tempore quasi effusore videatur.

Effusio, particip. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Parler indistinctement, ne pas voir tenir secret ce qu'on fait. Ital. Parlare imprudently, non vedere di parlare. Germ. Her aus bitreden (ein verbietet geschweigen triden). Hisp. Hablar vanidades. Pol. Niebażnie mówić, nie opowiadać. Vng. Túlajogok, főtölök. Ang. To speak to advantage. Translatio iumpia à vase futili, quos patulo ore, fundo acuto, instabile, nihil in se continet. Terentius in Phorm. Eo peperam olim dixi, ne vos forte imprudentes fosis Effusores. Horatius in Arte poetica: Effusore leves indigna tragœdia vestis. Varro: Evax verbum nihil significat, sed effusum naturaliter est. Nonius effusore exponit pro dicere cum mendacio: adductq; Cicero 5. Tusc. Ne hoc sic agit, ut ex tempore quasi effusore videatur.

Effusio, particip. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Parler indistinctement, ne pas voir tenir secret ce qu'on fait. Ital. Parlare imprudently, non vedere di parlare. Germ. Her aus bitreden (ein verbietet geschweigen triden). Hisp. Hablar vanidades. Pol. Niebażnie mówić, nie opowiadać. Vng. Túlajogok, főtölök. Ang. To speak to advantage. Translatio iumpia à vase futili, quos patulo ore, fundo acuto, instabile, nihil in se continet. Terentius in Phorm. Eo peperam olim dixi, ne vos forte imprudentes fosis Effusores. Horatius in Arte poetica: Effusore leves indigna tragœdia vestis. Varro: Evax verbum nihil significat, sed effusum naturaliter est. Nonius effusore exponit pro dicere cum mendacio: adductq; Cicero 5. Tusc. Ne hoc sic agit, ut ex tempore quasi effusore videatur.

Egido, act. p. Quod gelatum est dissolvo. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Dissoudre. Ital. Dissolviere, dileguare. Germ. Entschmelzen. Hisp. Entiblar la cosa fria. Polon. Odmarzom. Vngar. Megtamaszom. Ang. To melt, to relent. J. Sidonius: Egelidarentur hinc glaciales.

Egidior, a, um. Quod de summo gelu aliquid remisit. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Dégeler, qui n'est pas froid, ne s'est dégelé, mais tède. Ital. Togado. Germ. Das taut ist / uned doch nit auff bus hohst. Hisp. Cálida primero caliente. Pol. Odmarz y, stracnie zimna, roztopia. Vng. Megtamaszom, sem hi sem hites. Ang. Warmen, thawed. J. Suet. de August. Vngebatur sepius, iudabat ad flammâ, deinde profundebatur egelida aqua, vel sole multo tepesata. Ovi dicit: Sed gelidum Boream, egelidumq; Notum. Colum. lib.

10. Nunc est ver gelidum, nunc est mollissimus annus. Servius valde gelidum interpretatur, explicans locum illum Virgil. 8. Aeneid. Et procul egeido secretum flumine vidit.

Egens, egentis, omni gen. t. Qui eget, pauper, tenuis. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Qui a tante & disette, disette, souffreteux. Ital. Bisogno. Germ. Durftig, mangelt, arm. Hisp. Pobre o menesteroso. Pol. Petybni, uboci, nieloznani. Vng. szw koldbdld fegyeny. Ang. Poor, needy. J. Terent. Phorm. Egeos rechieta est misera, ignoratur parens. Cicero de Amic. Quo circa & absentes adsunt, & egentes abundant, & imbecilli valent. Idem ad Attic. libro 14: Serviq; & egentes in tecta nostra cum sacibus immisi. Plaut. Bacch. nequius nihil est Quam egens consilii servus.

Egentior, & egentissimus. [Pol. Vboq; Vng. szw koldbdld.] Cicero Attic. libro 6: Nihil illo regno spoliatus, nihil rege egentius. Ad eundem libro 9: Egentes tot egentissimorum hominum.

Egeo, es, equi, n. f. Alicuius rei inopia laboro, indigeo. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Avoir besoin & disette, avoir besoin, être en indigence & pauvre. Ital. Essere bisognoso. Germ. Mangel haben, durftig sein. Bel. Behoeven, dienen. Hisp. Avar menester. Pol. Petybni in te, nieloznani, szw koldbdld. Vng. szw koldbdld. Ang. To need, to lack, to be in extreme poverty. J. Plaut. Cap. Quia tute ipse eges in patria: nec tibi qui vivas, domi est. Cicero 2. de Finib. Qui consumptis patrimoniis egeant. Idem 2. de Divin. Magnificum illud etiam, Romanisq; nominibus gloriosum, ut Græcis de philosophia literis non egeant. Idem 2. de Natur. deor. Quæ non modo, ut fierent, ratione egerunt, sed intelligi qualia sint, sine summa ratione non possunt. Hinc componitur indigeo, diuino.

Egens, penultima producta, m. f. Pauper, tenuis. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Avoir besoin & disette, avoir besoin, être en indigence & pauvre. Ital. Essere bisognoso. Germ. Mangel haben, durftig sein. Bel. Behoeven, dienen. Hisp. Avar menester. Pol. Petybni in te, nieloznani, szw koldbdld. Vng. szw koldbdld. Ang. To need, to lack, to be in extreme poverty. J. Plaut. Cap. Quia tute ipse eges in patria: nec tibi qui vivas, domi est. Cicero 2. de Finib. Qui consumptis patrimoniis egeant. Idem 2. de Divin. Magnificum illud etiam, Romanisq; nominibus gloriosum, ut Græcis de philosophia literis non egeant. Idem 2. de Natur. deor. Quæ non modo, ut fierent, ratione egerunt, sed intelligi qualia sint, sine summa ratione non possunt. Hinc componitur indigeo, diuino.

Egêtas, f. t. Paupertas, inopia, mendicitas, tenuitas. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Indigence, pauvreté. Italic. Pauvreté, bisogno. Germ. Durftigkeit, armut, mangelt. Bel. Behoeven, dienen. Hisp. Pobreza o menester. Pol. Petybni, nieloznani. Vng. szw koldbdld. Ang. Poor, needy, lacking, poor. J. Liv. 9. ab Vro. Omnium egea corpora homi prostraverunt. Plaut. in Pæn. Sæpè ego res multas tibi mandavi, Milphio, Dubias, egeas, inopinofas consili. Virgil. 8. Aeneid. & te quoq; dignum finge Deo, rebusq; veni non asper egeas. Idem 6. Aeneid. quom tu supplex in rebus egeas, Quas gentes Italium, aut quas non oraveris urbes?

Egestus, m. t. Paupertas, inopia, mendicitas, tenuitas. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Indigence, pauvreté. Italic. Pauvreté, bisogno. Germ. Durftigkeit, armut, mangelt. Bel. Behoeven, dienen. Hisp. Pobreza o menester. Pol. Petybni, nieloznani. Vng. szw koldbdld. Ang. Poor, needy, lacking, poor. J. Liv. 9. ab Vro. Omnium egea corpora homi prostraverunt. Plaut. in Pæn. Sæpè ego res multas tibi mandavi, Milphio, Dubias, egeas, inopinofas consili. Virgil. 8. Aeneid. & te quoq; dignum finge Deo, rebusq; veni non asper egeas. Idem 6. Aeneid. quom tu supplex in rebus egeas, Quas gentes Italium, aut quas non oraveris urbes?

Egêro, pen. corr. ad. t. egefi, egestum. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Avoir besoin & disette, avoir besoin, être en indigence & pauvre. Ital. Essere bisognoso. Germ. Mangel haben, durftig sein. Bel. Behoeven, dienen. Hisp. Pobreza o menester. Pol. Petybni, nieloznani. Vng. szw koldbdld. Ang. To need, to lack, to be in extreme poverty. J. Plaut. Cap. Quia tute ipse eges in patria: nec tibi qui vivas, domi est. Cicero 2. de Finib. Qui consumptis patrimoniis egeant. Idem 2. de Divin. Magnificum illud etiam, Romanisq; nominibus gloriosum, ut Græcis de philosophia literis non egeant. Idem 2. de Natur. deor. Quæ non modo, ut fierent, ratione egerunt, sed intelligi qualia sint, sine summa ratione non possunt. Hinc componitur indigeo, diuino.

Egêlus, us, m. q. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Avoir besoin & disette, avoir besoin, être en indigence & pauvre. Ital. Essere bisognoso. Germ. Mangel haben, durftig sein. Bel. Behoeven, dienen. Hisp. Pobreza o menester. Pol. Petybni, nieloznani. Vng. szw koldbdld. Ang. To need, to lack, to be in extreme poverty. J. Plaut. Cap. Quia tute ipse eges in patria: nec tibi qui vivas, domi est. Cicero 2. de Finib. Qui consumptis patrimoniis egeant. Idem 2. de Divin. Magnificum illud etiam, Romanisq; nominibus gloriosum, ut Græcis de philosophia literis non egeant. Idem 2. de Natur. deor. Quæ non modo, ut fierent, ratione egerunt, sed intelligi qualia sint, sine summa ratione non possunt. Hinc componitur indigeo, diuino.

Egêrino, as, Germino, germina emitto. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Germier, pousser dehors, bourgeonner. Ital. Germogliare. Germ. Her auf sprossen / her auf wachsen. Hisp. Brotar y echar renuevo los arboles. Pol. Wyrastac. Vng. Ki szirom, ki fia talozom. Ang. To budde out. J. Columell. lib. 5. cap. 5: Spedancis scrobibus malleolus deponitur: qui cum egerminaverit ad unam materiam revocato. Idem lib. 4. cap. 17: Quæ infra trunci caput egerminaverint.

Egêtas, Vide Egeo in EGENS.

Ego, mei vel mis, mihi, me, à me, pronomen primæ personæ. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Je, moi. Tractum à Græcis ego. Gal. Je, moi. Ital. Io. Ger. Ich. Hisp. Yo. Pol. ja. Vng. én. Ang. I.]

Egredior, deris, d. t. Extra gradior, exeo, prodeco. [ΓΕΝΕΝ] Gall. Sortir hors. Ital. Uscir fuori. Ger. Hinaus gehn.

gibem. Bel. Dutgae. Hisp. salis fuera de logar. Pol. Michodje. Vng. K. meczek. Ang. To go forth or abroad. Terent. in Andria: Vnde egreditur: ibidem: Egreditur ab ea: id est, de domo eius. Cicero Senatui, libro 13: Erat enim magna suspicio, Parthos si ex Syria egredi atque irumpere in meam provinciam conarentur. Idem 2. in Catil. Ipsum egredientem urbe profecuti sumus. Idem ad Attic. lib. 13: Quo facilius sustentari nos possemus, pedem e villa adhuc egredi non sumus. Dicimusque Egredior templo, & e templo, & templum: id est, gradior extra templum.

Egressus, & Egressio. [Egressus] motus, egressio. Gall. sortement, sortie, issa. Ital. V. s. ita. Germ. Ausgang. Hisp. Aquella salida a fuera. Pol. Wyjście. Vng. Ki meneti, ki meneti. Ang. A going forth. Cic. in Pison. Itaque credo, si minus frequentia tua velis egressum orando atque celebrando, ac hominibus saltem bonis, ut Consulere: non tristissimis, ut hostes aut proditores prosequerentur.

Egregius, a, um. Quasi ex toto grege electus, excellens, emineas, & praestans. [Egregius] nichil aliud, egressus, imitatus, iangetur. Gall. Qui est leger de troupeau, excellent. Ital. Egregia felicitas. Germ. Ausbundig, fortrefentlich, anstetisch. Bel. Dutgae. Hisp. Noble y principal, fenalado. Pol. Wybitny, szlachetny. Vng. Nettei ndobbi szipti. Ang. Excellent passing good. Terent. in Andr. Forma egregia, & aetate integra. Proprium comparativum non habet: quo tamen uti sunt veteres. Lucret. lib. 4: Nam nihil egregius quam res fecerit aperta A dubis. Iuvenalis etiam Lucretium imitatus ab egregie adverbio formavit comparativam egregius, pro magis egregie: Egregius (inquit) canas, meliusque miscuitus.

Egregie, adverbium. Excellenter, praclarè quamvis etiam usurpetur pro valde: [Egregie] Gall. Excellentement. Ital. Egregiamente. Germ. Fortrefentlich. Hisp. Señaladamente. Pol. Osobliwie, szlachetnie. Vng. Tetrefeljű, ndobbiű, szep diszrefelű. Ang. Passingly well. ut apud Terentium in Andr. Horum ille nihil egregie preter cetera studebat. Cicero. Att. Dolabellam tibi valde placere video, mihi egregie.

Egula, Genus sulphuris, lanis suffitu molliorem candoremque inducens. Plinius libro 33. cap. 13: Tertio quoque generi unius tantum est usus ad sufficendas lanas: quoniam candorem tantum mollioremque confert. Egula vocatur hoc genus.

Egurio, as, penultima correpta, aet. p. Exhaustio. [Egurio] sicut. Gall. Vuidet, enaiver, iter debori. Ital. Vacuare, tanar fuera. Germ. Ausleeren, aufschöpfen. Hisp. Vaciar, desinobiliar. Pol. Wypazie. Vng. Ki merem, ki w ristiű, ki hanyam. Ang. To mak void, to empty. Plaut. in Epid. Atque egurgitem domo profusus.

E ante H

E.H. In notis antiquorum, ejus heres, vel ex hereditibus, vel ex hereditate. E.H. E. ex heres esto, vel ex hereditate est. E.H.O. L.L.N.R. ejus hac omnibus lege nihil rogavit.

Ehem, Interjectio est subito aliquid deprehendentis: cujus frequentis est usus apud Comicos. [Ehem] Ger. Ohs. Pol. Oba, wój, wój. Terentius in Eunucho: Quis hic loquitur? chem, tunc eras hic mi Phaedria? Idem in Adelph. Ehem opportune, tepulum quærit.

Eheu, Interjectio est dolentis. [Eheu] ab eho. Gall. Helas. Ital. He, hai. Germ. Hei, ah, wój. Hisp. Ayme. Pol. Ach, och. Vng. Hay, gey. Ang. Ach, alace. Virg. 2. Eclog. Eheu quid volui misero mihi? Cicero antequam iret in exilium: Eheu conditionem temporis hujus.

Eho, Interjectio est ad se vocantis. [Eho] ha, ha, ha. Germ. Dia. Interdum etiam excitativa particula est, qua attentionem nobis parantur ejus cum quo loquimur. Terentius: Eho dic mihi, si omnes conjectum hunc in nuptias inimici vellent, quod nisi hoc consilium darent? Idem in Eunucho: Ehodum dic mihi, etne, ut fertur, forma? Idem in Andria: Ehodum ad me. Alias interjectio admirantis: ut apud eundem in Andria: Eho, an tute intellexisti hoc assinaliter.

E ante I

EIMO, In notis antiquorum. Eiusmodi. E.I.M.C.V. ex iure manum conferunt rogavit.

Ei, dative ab is, ea, id, ei, uer. Aliquando habet qualitatis vim. Terentius in Andria: Eine ego ut adveser? hoc est, tali tam bono. In metro plerumque monosyllaba dictio est, sicut Cui & Huic: hec quandoque etiam duarum syllabarum reperitur ubi (e) modo corripitur, modo producit. Iuvenal. juvenes hortantur, ut illam Ite viam pergant, & eidem incumbere festina. Lucretius libro 6: Scilicet & fluvius qui visus maximus ei.

Eia, [Eia] habeb. na. Gall. La, ea, hay, fur, avant, or ea, or bien, hay avant, fur avant. Ital. He, fur, fur via. Germ. wotan/hay. Pol. Noj. Modò adhortantis est. Martialis lib. 2: Eia age, rumpe moras. Plautus in Epid. Eia verò age dic. Interdum corripientis. Terent. in Eunucho: Eia, haud sic decet. Varios prae-

rea usus habet, quos ex ipsa passim autoribus non difficile est deprehendere.

Eiaculator, as, deponens, & Ejaculo activum, eminus & longe jaculor. [Eiaculator] ramah. Gall. Darber. Ital. Lanciare. Germ. Hmas schusses / in die witterung. Hisp. Tirar a la carca. Pol. Wyhyliam. Vng. Kiszar, ki hanyam, ki lsdm. Ang. To shoot a farre of. Plin. lib. 4. cap. 12. In curia forum solitio Athos ejaculatur ombra. Gellius lib. 14. cap. 19: Se in salum ejaculaverat. Ovid. 4. Metamorph. vincto h. stula plumbo Scinditur, & tenui stridente foramine longas Eiaculatur aquas.

Ejero, Vide EIVRO.

Ejicio, ad. L. Expello, extrudo, detrudo. [Ejicio] Gall. hup. Gall. letter hori. Ital. Scacciare fuori. Germ. Auswerfen. Bel. Dutgae. Hisp. Arrojar. Pol. Wyrzucam, wypolam. Vng. Vi valdm, ki hanyam. Ang. To cast out. Cicero Terentia lib. 14: Ejicere nos magnum fore excludere, facile. Terentius in Eunucho: hoc non dico, sed hoc hic non: omniū rerum, heus, vitiositas est. Virg. 1. Aeneid. Necnon Tarquinium ejectionem Poissenna jubebat accipere. Quandoque extendo. Idem 10. Aeneid. cunctosq; incensabit cernuus armo. Ejectum quoque pro naufrago idem posuit, aut certe pro eo qui vi temporis ad litus aliq. compulsum est. Idem lib. 4. Aeneid. ejectionem litore egrotum Europi. Ejicere absolute ponitur pro abortire, ut in Partum. Vlp. l. si servum. Dig. l. ad leg. Aquil. Si male pugno, vel equa ictu a te percussa ejectionem, Brutus aut Aquila tenet.

Ejectio, as, are, frequentativum. [Ejectio] Gall. letter saucer hori. Ital. Gittar spessi fuori. Germ. Dst edet vni ab wesson. Hisp. Echarr a fuera muchos vez. Pol. Wylam, wylam. Vng. Ki hanyalom. Ang. To cast out often. Plaut. Merc. Ne tu oppumetere imprudentem atque ejectionem. Favilla ejectionem. Metamorph. 2. Aeneid. Aeneas ejectionem. Idem quinto Metamorph.

Ejectio, onis, f. [Ejectio] Gall. letter saucer hori. Ital. Gittar spessi fuori. Germ. Dst edet vni ab wesson. Hisp. Echarr a fuera muchos vez. Pol. Wylam, wylam. Vng. Ki hanyalom. Ang. To cast out often. Plaut. Merc. Ne tu oppumetere imprudentem atque ejectionem. Favilla ejectionem. Metamorph. 2. Aeneid. Aeneas ejectionem. Idem quinto Metamorph.

Ejectum, ti, n. l. pro excremento. [Ejectum] Gall. Ce qui serolette, comme ce qui a mer l'ette au bord. Ital. Ejectum, come del mare al lito. Ger. Auswerfen. Hisp. Arrojar. Pol. Wylam, wylam. Vng. Ki hanyalom. Ang. To cast out often. Plaut. Merc. Ne tu oppumetere imprudentem atque ejectionem. Favilla ejectionem. Metamorph. 2. Aeneid. Aeneas ejectionem. Idem quinto Metamorph.

Ejulario, & Ejulatio, Lametatio, plandus. [Ejulario] Gall. brayement, pleurement en criant. Ital. Piagnere ad alta voce. Germ. Heutung. Hisp. Odra de geyar lamentando. Pol. Sny. Vng. Szis, szis. Ang. A wailing, a yuling. Plaut. Cap. Ejulatione haud opus est, oculis multis miseris conditus. de Atulsp. resp. Non sunt illi ejulatus & gemitus Philothen. Idem 2. Tuscui. Ingemiscere non nunquam viro concessum est. Idem, ratio: ejulatus vero ne mulieri quidem.

Ejuno, Mulieres jurabant, ut ait Pezonius, Innonam suam sospiter Eiano, ut Eccallor.

Ejuro, as, are, aet. p. l. Etero, juramento rejicio, desecor. [Ejuro] Gall. brayement, pleurement en criant. Ital. Piagnere ad alta voce. Germ. Heutung. Hisp. Odra de geyar lamentando. Pol. Sny. Vng. Szis, szis. Ang. A wailing, a yuling. Plaut. Cap. Ejulatione haud opus est, oculis multis miseris conditus. de Atulsp. resp. Non sunt illi ejulatus & gemitus Philothen. Idem 2. Tuscui. Ingemiscere non nunquam viro concessum est. Idem, ratio: ejulatus vero ne mulieri quidem.